

ПАМ'ЯТІ ПРОФЕСОРА Ф. М. БІЛЕЦЬКОГО

Кожен з вищих навчальних закладів як науковий і культурний центр України має свою славетну історію, яку творять щоденною наполегливою і самовідданою працею, професійністю, знаннями особистості – їхні талановиті випускники, які стали відомими вченими. Одним з таких науковців, які є зразком честі й гідності, високого почуття обов'язку та невтомного прагнення наукового пошуку, був професор кафедри української літератури Дніпропетровського національного університету ім. Олеся Гончара Фелікс Мар'янович Білецький (1927 – 1994 рр.) – фахівець найвищої проби, видатний літературознавець, педагог, автор понад двох сотень наукових праць, який сорок п'ять років свого життя віддав рідному університету.

Народився майбутній професор на Херсонщині в багатодітній селянській родині. Рано пізнав нелегку хліборобську працю, будучи в останні роки Великої Вітчизняної війни єдиним “мужчиною” у колгоспі. Закінчивши з золотою медаллю школу, з 1949 по 1954 рр. він навчався на історико-філологічному факультеті Дніпропетровського держуніверситету, отримав диплом з відзнакою, потім три роки – в аспірантурі ДДУ за спеціальністю “історія української літератури”. У 1957 – 1959 рр. працював відповідальним секретарем багатотиражної газети ДДУ “За передову науку”. У травні 1958 захистив кандидатську дисертацію на тему “Лесь Мартович – майстер соціальної сатири”; з березня 1979 р. обіймав посаду професора кафедри української літератури. 1987 року захистив докторську дисертацію “Українська сатирична проза кінця ХІХ – початку ХХ ст. (проблеми методу, системи жанрів, форм узагальнення)”. Працюючи в університеті, читав курси і спецкурси: “Історія української літератури”, “Теорія і методологія літературної критики”, “Етапи розвитку творчого методу” та ін. Сім років був секретарем партбюро факультету. З 1975 по 1985 виконував обов'язки голови правління Дніпропетровського міського відділення любителів книги. У пам'яті своїх учнів, які мали Фелікса Мар'яновича за приклад, й усіх, хто його знав, професор назавжди залишився людиною доброю, щирою, високоінтелектуальною, але й дуже вимогливою та надзвичайно відповідальною, поважав студентів як особистостей. Його випускники згадують лекції і семінари, літературні вечори й повсякчасну клопотаність свого куратора.

Ф.М. Білецький багатьом дав путівку в життя, учив любові до своєї країни, літератури, обраної професії. Його вихованці успішно

захищали кандидатські й докторські дисертації, торуючи власний шлях у науці, не забуваючи заповітів свого вчителя.

На знак вшанування видатного вченого на факультеті української й іноземної філології та мистецтвознавства ДНУ ім. О. Гончара 20 листопада 2012-го року відбувся вечір пам'яті Фелікса Мар'яновича Білецького, присвячений 85-річчю від дня його народження. Захід проходив в університетській аудиторії № 908, яка носить ім'я професора. Господинею в ній, яка займалася облаштуванням і оформленням експозиції, є колишня дипломниця Фелікса Мар'яновича, представниця передостаннього студентського випуску професора, нині – канд. філол. наук., доц. кафедри української літератури Нечипоренко С.В. На стендах нею дбайливо зібрані документи та особисті речі Ф.М. Білецького. Зокрема, широко представлені видання наукових праць різних років, що вже стали раритетними: літературознавчі статті про прозаїків і драматургів минулого та сучасних письменників, серед яких – особисті речі – нагрудний знак випускника університету, папка для робочих документів, записна книжка, годинник, який професор носив до кінця життя, ручки та олівці, котрими він писав власні розвідки та правив перші студентські й аспірантські дослідження. Відвідувачі побачили й грамплатівки з улюбленою в родині Білецьких класичною та народною музикою, і документи з сімейного архіву (особовий листок з обліку кадрів, копії трудової книжки, диплома кандидата й доктора філологічних наук, атестата професора, характеристику його науково-педагогічної діяльності, університетські нагороди – почесні грамоти 1970 – 1980-х років, автобіографію Ф.М. Білецького та рекомендацію С.А. Крижанівського Фелікса Мар'яновича для вступу в Спілку письменників України).

Найбільшу увагу гостей привернув фотостенд під назвою “Миттєвості з книги життя доктора філологічних наук, професора Ф.М. Білецького”, де яскраво проілюстровано його життєвий і науковий шлях, починаючи від студентських та аспірантських років до часів викладацької і професорської діяльності (вступні іспити, громадська діяльність, участь у наукових конференціях тощо). Цікавими є і родинні фото.

На столі, прикрашеному вишитим рушником, горіла свічка біля портрета проф. Ф.М. Білецького та стояли сонячно-жовті хризантеми, що символізували невмирущу пам'ять про цю добру і світлу людину.

Гостей вечора пам'яті привітала зав. кафедри української літератури, доц. Олійник Н.П., наголосивши на значенні цієї постаті в історії філологічного факультету ДДУ, створенні цілої літературознавчої школи.

Проф. Заверталюк Н.І., яка багато років працювала разом із Феліксом Мар'яновичем, охарактеризувала його як кристалево чесну й принципову людину, якій довелося пережити й звинувачення в націоналізмі, й сумнозвісне гоніння на роман “Собор” О. Гончара, підкресливши, що під тиском складних тогочасних обставин

він не поступався високими моральними принципами, завжди приходив на допомогу студентам і викладачам. Душевно теплими були спогади доктора філологічних наук, проф. Запорізького медичного університету Турган О.Д., яка виокремила роль проф. Ф.М. Білецького у її науковому зростанні, згадала чуйність, привітність свого наукового керівника та його підтримку на захисті кандидатської дисертації і візуально на захисті докторської.

Атмосфера, яка панувала в аудиторії, нагадувала родинну, оскільки тут зібралися ті, чиє життя було осяяне знайомством з цією світлою, доброзичливою, порядною людиною, справжнім викладачем-професіоналом, вдумливим науковцем, глибоким поціновувачем літератури, усебічно обдарованою особистістю. Спогадами з студентських літ про Фелікса Мар'яновича як улюбленого викладача й людину поділилися однокурсники його сина Володимира: Чабан М.П. – заслужений журналіст України, член Національної спілки письменників України, відомий на Дніпропетровщині краєзнавець, Кужільна Л.В. – доц. Криворізького національного пед. університету, Бондаренко З.П. – канд. педагогічних наук, доц. кафедри педагогіки та корекційної освіти ДНУ ім.

Олеся Гончара, – та випускник курсу, де Ф.М. Білецький був куратором, Могилевський В.В. Гостями заходу були співробітники кафедри української літератури, колеги, родичі науковця, випускники різних років, працівники обласного радіо (головний редактор Сидоренко В.Г.), студенти та інші. Так, у виступі колишнього студента, а згодом і колеги Фелікса Мар'яновича, доц. кафедри української літератури К.С. Дуба, автора спогадів та віршів про свого вчителя, прозвучали й уривки з відкритого листа випускниці 1965 р. Лідії Литвин.

На вечорі були присутні всі члени родини Ф.М. Білецького: дружина Оксана Тимофіївна, доньки-близнята Світлана і Леся, син Володя, один з онуків, зять. Захоплення присутніх викликало майстерне виконання музичних композицій на домбрі Олесі Феліксівни, яка закінчила консерваторію. Берегиня пам'яті Фелікса Мар'яновича Білецького, філолог за освітою, колишній викладач української мови та літератури в Дніпропетровському педучилищі, Оксана Тимофіївна розповіла про нелегке дитинство малого Фелікса та його справжнє ім'я, яким називали в родині – Філіп, про захоплення подружжя хоромим співом, музикою Брамса, російським та українським театрами. “Він любив усе класичне, красиве, високе. Душею сприймав і цінував усе”. Дружина згадала їх перше знайомство, що відбулося саме на концерті. Тоді молодий аспірант полонив її, студентку четвертого курсу, своїм розумом, обізнаністю. Збереглося й листування проф. Ф.М. Білецького з відомими літературознавцями й письменниками Іваном Денисюком, Олексою Засенком, Степаном Крижанівським, Олегом Бабишкіним, Ніною Йосипівною Жук, яке ще чекає на своє наукове поцінування.

На думку доц. кафедри української літератури Нечипоренко С.В., у житті є особистості, чий вплив на долю інших і на її власну надзвичайно важливий. Вони ведуть по життю, передаючи свої вміння, талант, спрямовуючи зростання і підтримуючи добрими порадами. І коли вони раптом відходять в інші світи – дуже гостро відчуваєш їхню відсутність, яку ніким замінити. Таким був Фелікс Мар'янович – науковий керівник її перших літературознавчих досліджень і дипломної роботи. Людина мудра, врівноважена, делікатна, чуйна, по-справжньому захоплена своєю справою. Його енциклопедична ерудиція завжди дивувала, як вражала й геніальна пам'ять. А принцип роботи зі студентами, яких навчав: “Ви пишіть так, щоб мені не було чого виправляти”, – можливо, відтоді став її принципом у науковій діяльності (прагнути в усьому до виваженості, досконалості). Адже професор Ф.М. Білецький сприяв виробленню власного стилю майбутніх науковців і їхніх підходів до аналізу художнього тексту.

Усі виступаючі висловили слова вдячності Феліксу Мар'яновичу. Одні – як колезі, інші – як наставнику й учителю, підкресливши, що світла пам'ять про нього залишиться в їхніх серцях назавжди.